

چند اتفاق ساده - ۷: تمسخر فیلم ها هم آدابی دارد

یادداشت های روزانه سی و دومین جشنواره فیلم فجر / ۷

چاپ شده در : روزنامه اعتماد

زمان انتشار : بهمن ماه ۱۳۹۲

مسعود کیمیایی در روز نمایش فیلمش برای منتقدان و خبرنگاران سینمایی، به برج میلاد نیامد و در نتیجه، نشست پرسش و پاسخ فیلم اخیرش «متروپل» هم برگزار نشد. بنا بود این نشست را بگردانم و اتفاقاً تصمیم داشتم به دوستان حاضر در سالن یادآوری کنم که کنار کیمیایی نشستن، حتی برای فیلمی که شاید سایه ای از آثار بزرگ او هم نباشد، حرمت و افتخار دارد. بنابراین برگزار نشدن نشست، باید باعث ناراحتی ام می شد. اما شخصاً از این اتفاق، بسیار خرسند شدم؛ چون به حفظ حرمت کیمیایی کمک کرد. بر نمی تابیدم که جوانکی با بیش از نیم قرن فاصله سنی، مثلاً به کیمیایی لزوم منطق درام را یادآوری کند یا احياناً بگوید چرا در فیلمت بزن بزن و رجز و کری خواندن داری! این که فیلم را دوست داشته یا نداشته باشیم، یک بحث است و حفظ حرمت فردی و کرامت انسانی، بحثی دیگر. این که بعد از نمایش فیلم و رسوب آن در ذهن مان و فکر کردن به آن چه از کلیات آن به خاطرم مانده و نگاه کردن به یادداشت هایی که هنگام تماشایش برداشته ایم، در یادداشت یا نوشته ای مفصل تر، نقد و تحلیلش کنیم، طبعاً رویکردی طبیعی تر و سنجیده تر می طلبد؛ سنجیده تر از هو کردن و هورا کشیدن در حین نمایش فیلم؛ که از هر کودک خردسالی هم به تبع قرار گرفتن در جو و آتمسفر جمعی تمسخرآمیز، برمی آید؛ بی آن که الزاماً استدلال و تفکر و تحلیلی پشتش باشد.

اشاره ام به این است که در چند سال اخیر، واکنش های توأم با استهزاء فیلم ها، به ویژه در لحظه های عاطفی، حادثه ای و همچنین دیالوگ های گل درشت و گاه شعاری، بارها و بارها در سالن ویژه اهالی رسانه دیده و شنیده شده است. بدیهی است که این سنت و رفتار، قدمت و وسعتی جهانی دارد و در اغلب جشنواره های بین المللی گهگاه رخ می دهد. اما مانند هر پدیده وارداتی دیگر، همچنان «آداب» و «فرهنگ» اصلی و اصیل این کار، به همراه آن به ایران نیامده و درصد بالایی از دوستان حاضر در سالن رسانه ها که متأسفانه هرگز تجربه حضور در جشنواره های بین المللی خارج از ایران را نداشته اند، در هر جای به جا و نا به جای فیلم ها، به دست و سوت زدن برای دست انداختن فیلم یا آن لحظه و سکانس، روی می آورند. این گونه رفتارها در جشنواره های جهانی بسیار به ندرت و در جای خاص خود سر می زند و به طور مشخص هم هدفش اعتراض به هیأت انتخاب جشنواره ها بابت راه دادن برخی فیلم های سخیف و دون شأن آن جشنواره به خصوص به

جدول فیلم های جشنواره است. در جشنواره کن ۱۹۶۰، واکنش «هو کردن» فیلم «ماجرا»ی آنتونیونی توسط منتقدان، آن قدر محدود به همین یک نوبت بود که مشهور شد و در تاریخ ثبت شد و البته بعد از اهدای جایزه ویژه هیات داوران به فیلم و بدعت گذاری سبکی آنتونیونی در سینمای مدرن دهه ۱۹۶۰ اروپا، روسیاهی اش برای منتقدان سوت زن آن سال و آن سالن باقی ماند! در سال های اخیر، در هر جشنواره ای دو سه بار و حین نمایش معدود فیلم هایی که بسیار پایین تر از سطح قابل تصور کن یا برلیناله یا ونیز یا سن سباستین هستند، این واکنش از سوی نویسندگان سینمایی نشان داده می شود؛ نه در هر موقعیت و سکansı که از دید بسیاری، می تواند خیلی هم جدی و اثرگذار توصیف شود و تنها نوعی جوگیری جمعی، باعث آن دست زدن و هورا کشیدن مسخره آمیز می شود؛ بی آن که بسیاری از مرتکبین این رفتار بتوانند دلیل و تحلیلی برای کارشان داشته باشند!